

Sarjakuvaväki kokoontui Göteborgiin

POHJOISMAISEN sarjakuvaväen tapaamiset ovat olleet ällistytävän harvoja. Itse asiassa vain vuonna 1979 järjestetyn sarjakuvaseminaarin yhteydessä oli laajempi tapaaminen, joka sekkin oli piirtäjätapaaminen.

Kuitenkin pohjoismaissa on vilkasta toimintaa sarjakuvan tiimoilla. Suomen lisäksi Norjassa ja Ruotsissa on vastaavat sarjakuvaseurat, lisäksi kaikissa maissa ilmestyy alan lehtiä ja harrastetaan muuta konspiraatiivista sarjakuvien edistämistyötä.

Göteborgin kirjajärjestöjen yhteydessä syyskuussa järjestettiin Nordiskt seriemöte, Pohjoismaiden sarjakuvakokous. Sen kutsui koolle *Serieförbundetin* paikallisyhdistys. Aiemminkin vastaavia kokouksia on pidetty, mutta ne ovat jääneet lähinnä ruotsalais-norjalaisiksi pippaloiksi.

Kokouksen esityslista oli laadittu kunnianhimoisesti. Se kattoi neljä pääosaa, harrastajasarjat, yhteiskunnan suhtautumisen sarjakuvaan, sarjakuvan edistämistoiminnan ja sarjakuvan alan yhdistysten työn.

Edustin palaverissa Suomen sarjakuvaseuraa lähinnä kai siksi, että olin ehkä ainoa, joka suostui kuuntelemaan laitaskandinaavisia kieliä. Kokoukseen osallistui koko joukko ruotsalaisia *Serieförbundetin* edustajia ja *Sarjainfoa* vastaava *Tegn*-lehden toimitus. Tanskasta paikalla oli **Anders Hjort Jörgensen**, useita tietoteoksia sarjakuvista julkaissut kirjastomies.

Tukea vai ei?

Amatöörisarjojen tilanne näytti samankaltaiselta eri maissa. Suurin hyökyaalto on jo mennyt ohi, mutta lehtiä on vielä runsaasti. Raja ammattilaistason tuntuu olevan vaikea ylittää. Omakustanteiden hyöty on ilmeinen, mutta useat kokouksen osanottajista korostivat vain laajalti leviävän ammattitaitoisien sarjakuvan olevan lopultakin tärkeintä.

Julkisen vallan suhtautuminen sarjakuviin on erilaista eri maissa. Pohjolan johtavassa sarjakuvamaassa Tanskassa sarjakuva ei nauti sen kummempaa julkista tukea, mutta levitysjärjestelmien tehokkuuden (lue: ei Rautakirjan monopolia) vuoksi sarjakuva löytää lukijansa. Kustantajatkkin ovat suopeita, Semic sijoittaa laatulehti *Kulörte Sideriin* 185 000 kruunua.

Norjassa jaetaan vuosittain valtionpalkinto parhaalle kotimaiselle lastensarjakuvalle, 20 000 kruunua. *Fanzine Tegn* saa kulttuurilehtitukea ja liikevaihtoverovapauden, mutta vain siksi, että se kirjoittaa sarjakuvista. Jos lehti olisi korkealuokkainen sarjakuvalehti, se ei saisi mitään, vaan pantaisiin verolle.

Ruotsin tukijärjestelmä on vanha ja kattava. Viime budjettikaudella laatutarjakuvien tukemiseen varattiin 710 000 kruunua. Tukea saavat niin kotimaiset kuin käännössarjatkin, niin lehdet kuin albumitkin. Tuki on mahdollistanut monien laatutarjakuvien julkaisemisen, viimeksi **Spiegelmanin Mausin**. Minimipainos tuen saamiseksi on 2 000.

Pulmallisempi kysymys on kirjastolaitos. Ruotsissa osa kirjastoista on periaatteellisia sarjakuvan vastustajia, tiukasti kulttuurikonseptiivisellä linjalla. *Serieförbundet* on jatkuvasti pyrkinyt vuoropuheluun kirjastoväen kanssa ja kysynyt voisiko olla kirjastoja, jotka eivät periaatteessa ostaisi kuvakirjoja tai kaunokirjallisuutta.

Tanskassa ja Norjassa vastaavaa periaatteellista ristiriitaa ei ole syntynyt, kuten ei juuri meilläkään. 10 % Norjan 1 200 kirjastosta tilaa *Tegnin*. Eri asia on sitten hankinnan asiantuntemus, määrärahan suuruus ja luokitteluongelmat.

Sarjakuva on taas kerran joutunut Ruotsissa syytettyjen penkille väkivallan levittäjänä. Göteborgin kirjastomessuilla aiheesta järjestetyssä keskustelussa ruotsalainen kriminologi huomautti aivan oikein, että niin sarjakuvan kuin videonkin merkitys väkivaltakäyttäytymisessä on mitätön verrattuna alkoholin vaikutukseen. Mutta viinan ollessa julkisen vallan tulolähde sitä ei uskalleta jahdata, sarjakuva on helpompi moraalisen paniikin purkukohde.

Joka maassa on oivallettu julkisen sanan merkitys. Norjassa sarjakuvaseura on alkanut jakaa *Sproing*-palkintoa, *Serieförbundet* jakaa viime vuodesta lähtien *Urhunden*-palkintoa, Tanskassa ensimmäisen 25 000 kruunun *Ping*-palkinnon sai **Rune T. Kidde** ja Ruotsin sarjakuva-akatemia jakaa *Adamson*-palkintoaan.

Yhteistyö?

Keskusteluissa nousi esille pohjoismaisen sarjakuvayhteistyön konkretisointi. Mitään valmista reseptiä ei ollut. Eräs mahdollisuus on alan lehtien tiiviimpi yhteistyö artikkelien ja uutisten vaihdon suhteen. Siinä suhteessa me tietyt olemme vahvemmillakin kuin skandinaavit, me kun luemme muiden kieliä, mutta kukaan ei meidän.

Keskustelu sarjakuvasta on pohjoismaissa melko samankaltaista, samat ennakkoluulot ja syytökset tulevat vastaan joka puolella. Siksi muiden maiden keskustelun peilaaminen voisi olla hyvinkin hyödyllistä. Ja tietyt suora hyvien toimintaideoiden varastaminen.

Sarjakuvajärjestöjen toimintaa verrattaessa Sarjakuvaseura pärjäsikin hyvin. Angoulemen näyttelymme ja siihen liittyvä hieno näyttelyluettelo herättivät ansaittua kiinnostusta, Kemin kaupungin sarjakuvaintoa ja maassamme 80-luvulla laukanneiden nimi-piirtäjien määrää jaksettiin ihmetellä. Ja pakko mainita tämäkin: Sarjainfo herätti tyylilykydessään myös kiitoksia.

Pohjoismaiden sarjakuvakokous osoitti Suomen olevan sarjakuvaharrastuksen suhteen parhaimmissa asemissa tällä hetkellä. Käsittämätön paradoksi sen sijaan on, että Suomi on ainoa maa, jossa hyviä sarjakuvia ilmestyy vain satunnaisesti.

HJ

Syntymäpäiviä

Sarjainfon lukijoille ja populaarikulttuurin harrastajille on vuosien mittaan tullut tutuksi Pekka Tuliara. Hän on ollut aktiivisti mukana Suomen sarjakuvaseurassa sen perustamisesta alkaen ja ahkera Sarjainfon avustaja. Hämmästykseseen Sarjainfon toimitus huomasi Pekan täyttäneen kesällä 50 vuotta.

Populaarikulttuurin paikka

"Populaarikulttuuri on tavallaan aidompaa kuin eliittikulttuuri, sitä seurataan siksi, että se kiinnostaa, ei siksi, että se kuuluu asiaan tuntee", määrittelee Pekka Tuliara populaarikulttuurin paikan. Tuliara on maamme monipuolisimpia populaarikulttuurin tuntijoita, monen kirjoittajan ja tutkijan avulias tietopankki.

"Siinä on elämän makua. Innokkaat sarjakuvien lukijat ovat

Suomi on kaukana pohjoisessa syryssä maailman äkillisistä rauhanomaisista muutoksista, mutta väkisinikin ne ulottuvat tänne.

Nyt on kyse *Tenavien* maailmanmunkouksesta. Muualla; siis anglosaksisessa maailmassa se tapahtui viime helmikuun 29. päivänä, meillä joskus ensi vuoden alussa. Kiertelen ja kaartelen uutisen kertomista kuin suru-uutista kotiin tuova viranomaisen, mutta pakkohan se on kakaista ilmoille! *Tenavien* ruutukoko on muuttunut. **Schulzin** vanha neljän yhtä suuren ruudun universumi on nyt vaihteleva: on nähty yhden ja jopa viiden ruudun strippejä. Samalla sarjan korkeus on kasvanut lähes viidellä millillä. Muutoksen merkitystä on toistaiseksi mahdotonta arvioida.

Joka tapauksessa kyse on yhtä peruuttamattomasta tapahtumasta kuin tasavallan presidentin vaihtuminen: **Kekkonen** säilyy mielessämme kauan sinä ainoana oikeana kunnes tulevat sukupolvet ovat lopullisesti haudanneet hänet. He löytävät

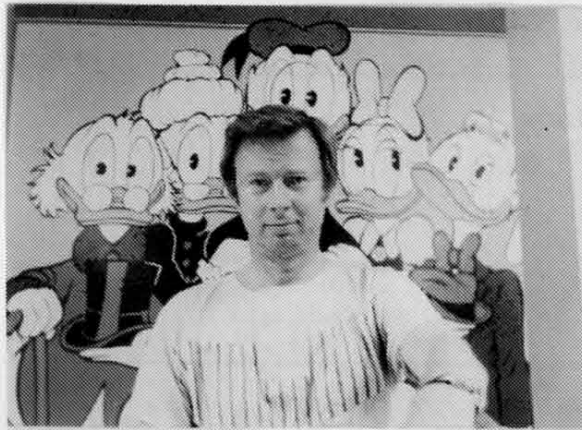
aitoja, lukevat sarjakuvia siksi, että niistä pitävät, eivät puoliväkisin".

Arvostuksetkin muuttuvat vuosien myötä, "Teini-ikäisenä jotkut pitivät minua omituisena kun katselin nauttien *Laurel & Hardy* -elokuvia, nyt ne ovat korkeakulttuuria".

"Oikeastaan lähes kaikki mitä harrastin nuorena on noussut uudelleen esiin; sarjakuvia, lännenfilmit, kantrimusiikki", sanoo Tuliara. "En olisi 50-luvulla osannut kuvitellakaan, että joskus 70-luvulla syntyy sellaisia yhdistyksiä kuten Suomen sarjakuvaseura ja Folk- ja countrymusiikkiin seura".

Pekka Tularan keskeinen kiinnostuksen kohde B-lännenelokuva on myös kokenut renessanssin. "Kun B-länkkärien valmistaminen loppui 50-luvun puolessa välissä oletin, että niistä ei enää kuulla mitään. Toisin kävi, minulle tulee nykyään kymmenkunta amerikkalaista alan lehteä".

Suomen elokuva-arkisto on järjestänyt Pekka Tularan omista kokoelmistaan valitsemia näytöksiä. Hänen b-elokuvan kokoelmansa maine on taannut yleisön suosion, Tularalla on

Pekka Tuliara on syntynyt 24.7.1938 Helsingissä, jossa hän on asunut koko ikänsä. Työskennellyään 1968–1984 kielten opettajana mm. Helsingin työväenopistossa hän siirtyi Roope-Sedän taskulehden toimittajaksi, jonka toimitussihteeri hän nykyään on. Pekka

Tuliara on tehnyt radio-ohjelmia ja kirjoittanut useita artikkeleita, lähinnä populaarikulttuurista, sarjakuvasta, villin lännen sankareista ja kantrimusiikista. Hän on ollut useita vuosia Suomen sarjakuvaseuran ja Suomen folk- ja countrymusiikin seuran hallituksissa.

"pari-kolmesataa elokuvakelaa, lyhyitä ja pitkiä". Lännenelokuvien lisäksi Tularalla on mittava kokoelma vanhoja tv-sarjoja, elokuvien mainosfilmejä, dekkarielokuvia sekä sarjakuviin liittyviä elokuvia.

Kiinnostus lännenelokuviin juontuu lapsuuteen. "Asuin Käpylässä elokuvateatteri Rion talossa, siellä tuli roikuttua polvenkorkuisesta. Olin nuori otolliseen aikaan, sodan jälkeen alkoi teattereihimme tulla runsaasti b-länkkäreitä". Sarjakuvalehdet veivät kiinnostuksen elokuviin, lännenelokuvat kantri-

musiikkiin. Laulava cowboy **Roy Rogers** on pysynyt edelleenkin Pekka Tularan suosikkina, hänen seinältään löytyy myös Rogersin kuva omistuskirjoitukseksi.

Arabian öitä Alohassa

Pekka Tuliara on tunnettu myös innokkaana matkailijana. Tarkimmin hän on kolonnut Englannin ja Yhdysvallat, erityisesti etelävaltiot. "Niiden elämäntyyli kiinnostaa, joskus on

mukava istuskella floridalaisessa rekkakusien baarissa." Arabimaat matkakohteena saattavat myös juontaa juurensa nuoruuden elokuvaelämyksistä; "**Maria Montezin** ja **John Hallin** elokuvat *Arabian öitä* ja *Sudanin orjakuningatar*, joita katselin Metropolissa ja Alohassa ovat jääneet lähtemättömästi mieleen", sanoo Pekka Tuliara.

Pekka Tuliara on myös **Krishnamurtin** tuntija. Hän kävi usein kuuntelemassa tämän hiljan kuolleen intialaissyntyisen filosofin luentoja ja kirjoitti hänestä useita artikkeleita. "Sitä paitsi, Krishnamurtikin piti **P.G. Wodehousesta**".

"Ollakseen näin kiinnostunut populaarikulttuurista, täytyy olla kokenut sen lapsena. Itseäni ovat vaikuttaneet lähtemättömästi kaikki sunnuntain lastennäytökset ja nonstopit Riossa, Kit-Catissa ja muissa nyt jo edesmenneissä elokuvateattereissa. Kun tylsien uutisten jälkeen kankaalle ilmestyi *Kippari-Kallen* alkukuva, nousi lapsiyleisöstä riemuhuuto", sanoo Tuliara.

"Nyt kaikkea on saatavana niin helposti, että samaa viehätystä tuskin syntyy. Satelliittikanavat pyörittävät jatkuvasti vanhoja sarjafilmejä, niitä ei voi löytää uudelleen. Nykyinen populaarikulttuuri on toisen tyyppistä, se on jäänyt minulle melko vieraaksi. Vaikka teenkin parhaillaan ohjelmaa rockradioon".

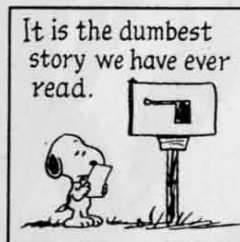
Heikki Jokinen

ehkä jäänteitä hänen aikakaudestaan museoista ja historiankirjoista.

Miksi Schulz sitten teki tekonsa 38 vuoden neliruutuisen vaeltamisen jälkeen? Halusiko hän alitajuisesti viestittää maailman muuttumisen väistämättömyydestä. Sarjakuvien huumorin ikää pidentävästä vaikutuksesta huolimatta Schulz täyttää vuonna 2000 77 vuotta ja hänellä tuskin on enemmän kuin 30 aktiivivuotta edessään. En viitsi miettiä turhaan asiaa, jonka sculzologit tulevat kaluamaan pian puhtaaksi.

Nykyiseen maailmanmenoön sopisi myös tokaisu: "Jos mies tienaa sarjakuvallaan vuodesta toiseen pari sataa miljoonaa markkaa, niin saahan hän tehdä omallaan mitä lystää." Mutta eihän se nyt niin ole. Tenavat on muodostunut kaikkien meidän yhteisomaisuudeksi, johon on suhtauduttava sen mukaisesti.

Muutos vaikuttaa lumivyöryn tavoin suomalaisen sarjakuvakustannustoimintaan. *Sanoma Oy:n* julkaisemien "normaali-muotoisten" Tenavat-kirjojen

määrä tulee jäämään 35:een (tähän mennessä niitä on ilmestynyt 33), koska niissä neljän ruudun stripit on taitettu sivulle keskeltä katkaisten.

Ensi vuonna on muuten Tenavien 30. riemuvuosi maassamme, sillä 30.10.1959 samanaikaisesti *Ilta-Sanomien* ja *Viikko-Sanomien* alkoivat julkais-

ta sarjaa; Iltis arkisarjaa ja Viikko-Sanomien sunnuntaiversiota.

Juhani Tolvanen